

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

Vers. Qui ad Saracenos, Turcas, & alios christiaani nominis hostes, & inimicos, vel hæreticos per nostras, siue huius sanctæ sedis sente[n]tias expresse, vel nominatim declaratos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

sint ij, ad quos hæc deferri prohibitum est.

Verf. Qui ad Saracenos, Turcas, & alios christiani nominis hostes, & inimicos, vel hæreticos per nostras, siue huius sanctæ sedis sententias expresse, vel nominatim declaratos.

S V M M A.

- 1 Saraceni unde dicti, & qui proprie saraceni sint, & quando christianorum hostes esse ceperunt.
- 2 Saraceni quinam sint, ad quos arma, & alia hic posita deferri nequeunt.
- 3 Turcæ populi quinam sint, & unde dicti.
- 4 Hostes christiani nominis præter Turcas, & Saracenos sunt alii mahometicæ perfidiæ sectatores, iudæi, Pagani, Apostatæ fidei.
- 5 Hostes christiani nominis quinam sint proprie.
- 6 Hæretici per Apostolicam sedem expresse, nominatim declarati quinam sint.

IN hac parte quatuor hominū genera nominantur, scilicet Saraceni, Turcæ, & alii christiani nominis hostes, & inimici, necnon

Hæretici nominatim ab Apostolica sede declarati, ad quos arma, & alia hic in Bulla expressa deferri nequeunt. Quare ne ignoremus quinam hi sint, ob eam rem id hic explicemus, & primo de Saracenis agamus, de quibus hæc contemplabimur. Primò unde dicti sint. Deinde, qui propriè Saraceni. Tertio Saracenorū nomine qui comprehendantur, quatenus ad rem nostram pertinet.

- 1 Quoad primum igitur Saraceni dicti sunt a Saraca Arabia Vrbe, vt inquit Nauarr. in capitulo ita quorundam. not. 4. num. 3. versic. Quarto ergo loco, de iudæ. & Couar. lib. 4. var. resol. capit. 9. & Petrus Messias in Noua secunda Sylua variæ lectionis, in 3. par. ca. 4. inde enim nomen sumpserunt, non autem a Sara vxore Abrahami, vt ipsi se iactant, tum quod si a Sara ortum ducerent, Sarani dicendi essent, & non Saraceni, tum quod originem ducunt, vt testantur nonnulli, quos refert Couarr. ibidem & Petrus Messias in eod. Traç. part. 4. capitul. 14. ab Agar Ancilla Abrahami, nam ex ipsa ortus est Ismael, qui eius gentis auctor fuit, ac propterea olim ab Agar Agareni, & ab Ismael Ismaelitæ sunt nominati. Ex his igitur apparet unde ortum duxerint, & quomodo a Saraca Vrbe Principe Arabia Petreæ, quæ inter Iordanem, & Libanum posita est, de qua prouincia Arabia erant ipsi

ipsi Saraceni. Hostes autem christiani nominis esse ceperunt, postquam Hæraclæus christianorum Imperator Regem Persarum Col dram deuicit, nam, cum milicasset sub ipso Hæraclæo Imperatore, & confecto bello stipendium peterent, eo ipsis turpiter denegato, ab Hæraclæo, & ab imperio Romano defecerunt, & multas provincias christianorum occuparunt, ac deinceps figmentis Mahometi decepti ab ipso leges acceperunt, & Mahometicam impietatem sunt secuti, quæ christi-
 nę religioni repugnant, vnde christiani nominis hostes sunt. Hinc ergo Saraceni dicti proprie, hinc christiani nominis hostes facti.

2 Quoad tertium † quatenus scilicet ad rem nostram pertinet, quinam Saraceni proprie sint, & si DD. varię sententię sunt, quas refert Nauart. in citat. capitul. ita quorundam. no. 4. num. 2. & suam deinceps affert opinionem aliis improbat, asserens Saracenorum nomine omnes Mahometicę perfidię sectatores contineri, qui christiani nominis hostes sunt actu, vel habitu, & ad eorum fautores, quatenus tales sunt, quæ opinio quoad eum canonem taceri potest, quandoquidem simpliciter ibi ad Saracenos arma, & alia deferri prohibetur, tamen quod in hac Bulla Romanus Pontif. aperte rem declarauit, non est quod a verborum proprietate disceda-

mus. Dico igitur Saracenorum nomine comprehendi proprie gentem illam, quam supra diximus, non autem alios christiani nominis hostes, Mahometicę ve perfidię sectatores. Et hoc ob eam potissimum rationem, quoniam de aliis christiani nominis hostibus Bulla mentionem partim speciatim, vt de Turcis, & Hæreticis, partim generatim, vt de aliis mentionem inquam, facit, vt videbimus. Non est igitur ea difficultas hic, quæ a derat in eodem capitulo quorundam, & in capitulo significauit, & in capitulo ad liberandam de iude, nam Romanus Pontif. aperte declarauit, quos hac Bulla comprehendere voluit. Ad hos igitur arma, aliaque hic prohibita deferri nequeunt, vel transmitti, alioquin tam deferentes, quam transmittentes in excommunicationem incidunt, vt supra declarauimus, sed iam de Turcis agamus.

3 Turcæ itidem sunt, ad quos hæc prohibita deferri nequeunt, vt in Cap. hoc huius Bullę habetur. † Turcæ autem sunt populi quidam ab Asia maiore profecti Mahometicę perfidię & ipsi sectatores. Nomen autem hoc susceperunt ab Vrbe quadã antiquissima, quę Troconia dicebatur, & eius populi Troconi, sed quoniam Scitæ, qui regionem illam incolendam venerunt, eam urbem Turcia, & habitatores turcas nominarunt, hinc Turcæ dicti, vt tradidit Petrus

erus Messias in cit. capit. 4. Hi ergo proprie Turcæ sunt, & ad hos prædicta deferri nequeunt. Ex his iam apparet Saracenorum nomine gentem vnam significari, quam diximus, non autem omnes sectam Mahometicam sectantes, nam & Turcæ eam sequuntur, & tamen Saracenorum nomine non comprehenduntur, ac de Turcis hæcenus. Iam quod excommunicatur in hoc capite, & tertium genus hominum qui nec Saraceni, nec Turcæ sunt, per ea verba. Et alios christiani nominis hostes, & inimicos, ob eam rem quinam hi sint, qui comprehendantur sub nomine aliorum hostium christiani nominis, explicemus.

4 Alii hostes, & inimici christiani nominis ergo sunt. † Primo omnes alii Mahometicæ perfidiæ sectatores, esto proprie saraceni non sint, vel Turcæ, nam Mahometicam sectam non solum prædicti sequuntur, sed alii plures, qui diverso nomine nominantur, ut Tartari, Mauri, & Indi, & alii omnes, sicut enim inter christianos, & qui christianam fidem sequuntur partim Itali, partim Galli, partim Hispani, & alio nomine nominantur, ita & Mahometicæ perfidiæ sectatores vario nomine appellantur, qui ergo Saracenorum, & Turcarum nomine non comprehenduntur, per prædicta verba comprehenduntur.

Secundo loco illis verbis comprehenduntur etiam Iudæi, nam

etsi eorum speciatim mentio facta non est, tamen per prædictam clausulam generatim exprimitur, etenim & ipsi christiani nominis hostes accerrimi sunt, ut de claruit exemplis quampluribus Marquard. de Sufa. in Tractatu suo. de iudæ. idem dixit quoque Nauarr. in cit. capit. ita quorundam. not. 4. num. 17. versic. Vnde primo inferitur, ibi, Quos tamen arbitror comprehendere per processum Cœnæ Domini. Nec ad hos igitur enumerata hic deferri possunt. Ac planè si tradantur ai ma, & huiusmodi prohibita Iudæis, qui habitant in terris Saracenorum, & Turcarum, aliorumve infidelium, qui christiani nominis hostes sunt, dubium non est hocce Bullam offendere, & in excommunicationem hæc incidere, quandoquidem illis contra christianos uti facile possunt, atque sic respondit Nauarr. eod. not. 4. numer. 12. versicul. Quinto inferitur, etenim nec ad christianos, qui in huiusmodi locis habitant, deferri hæc semper posse conclusimus, si vero tradantur Iudæis, qui cum christianis habitant, & christianis subditi sunt, distinguendum est, nam si periculum sit ipsos Iudæos oblata occasione armis, & alijs hic prohibitis contra christianos vsuros, ad hostesve christiani nominis ea delaturos, in excommunicationem hanc incident, qui hæc ipsis tradent, nam conveniunt eis verba Bullæ, quia tradunt ea hostibus

sibus christiani nominis, conuenit & ratio, quoniam illis Christianos oppugnare possunt, ergo & dispositio conuenire debet, argumen. l. 4. §. toties. ff. de damn. in re. & leg. regula. §. penul. ff. de re gu. iur. Quare quod, vbi Iudæi habitant in terris christianorum, quæ Turcis, & aliis christiani nominis hostibus vicinæ sunt, vt in Vngaria, & in finibus Polonia, vel in ciuitatibus obsessis a Turcis, verisimile est arma contra christianos oblata occasione moturos, ad hostes vel delaturos, ob eam rem in illis casibus ea illis tradere non licebit. Si vero sunt in Ciuitatibus longè remotis ab infidelibus, & ab ipsis non obsessis, cuiusmodi sunt Ciuitates Italiae, quod tunc periculum cessat ob eorum paucitatem, & verisimile non est contra christianos illis vsuros, in excommunicationem non incident, qui hæc ipsis tradunt, nam & Bononia vidi Iudæos vendentes, et ses per ciuitatem deambulantes, atque sic sensit Nauarr. in eodem not. 4. num. 14. versicu. Octauo infertur, cessat enim tunc prohibitio nis ratio, ergo & prohibitio cessare debet, argumen. ca. cum cessante. de appe. & leg. adigere. §. quamuis. ff. de iur. patron. Quæ autem diximus de Iudæis habitantibus cum christianis, eadem sentimus & de alijs infidelibus, qui apud christianos eis subiecti sunt, siue Saraceni, siue Turcæ, alijve huiusmodi sint, nam neque actu, neque

habitu contra christianos his vtiqueunt, vt dixit Nauarr. ibidem numer. 14. Non igitur in excommunicationem incident, qui Turcis seruis factis christianorum arma vendunt, vbi periculum cessat, quod dixi.

Tertio comprehenduntur etiam pagani, qui hostes christiani nominis sunt, ob generalem illam clausulam Bullæ iam propositam, ergo & ad ipsos prohibita hæc de ferri non poterunt. Pagani vero sunt gentes, quæ Idola, & Deos multos colunt, & alio nomine Gentes dicuntur, inde sic dicti, quod sicut geniti, ita sunt, id est sine baptismo. Excipiuntur tamen, qui christianis in se non sunt, hoc enim esse potest, quandoquidem sicut Deos multos colunt, ita & Christum Dominum colere possunt. Quod igitur in his cessat ratio dispositionis, quod scilicet christiani nominis hostes non sunt, ergo & dispositio cessare debet, atque sic asseruit quoque Nauarr. in cit. capitu. ita quorundam. not. 4. num. 21. versicu. Decimotertio infertur. Hinc Machabæi olim cum Romanis fœdus inierunt, vt habetur lib. 1. Machabæorum. capitul. octauo. Hinc hodie in indijs aiunt Indos plures contra alios Indos christianis opem ferre, & è contrario Christianos ipsis Indis, qui ergo hisce prohibita tradent, in excommunicationem hanc non incident.

Quarto comprehenduntur et sub

sub hac generali clausula Apostata fidei, hi scilicet, qui a Christi fide defecerunt, & sectam aliam sequuntur, cuiusmodi fuit Iulianus ille Apostata, de quo in capitu. Iulianus. r. 1. quæst. 3. licet enim baptismum susceperint, tamen a fide christiana se abdicarunt, quia hostes christiani nominis sunt, & ob id verba Bullæ eis conueniunt, ob eam rem & dispositio videlicet, vt nec prohibita hæc ad ipsos deferantur. argumen. l. 4. §. toties. ff. de damn. inte. §. & capit. indemnitatibus. §. supradicta. de elec. libro 6. atque sic sensit Nauarr. in eod. not. 4. num. 1. 1. versic. Tertio inferitur. Ac planè vbi apud hostes sunt, non est quod de hoc dubitemus. Secus autem si christianis subditi essent, & periculū non esset ijs contra christianos vsuros, vel ad hostes ea delaturos, tunc enim tradentes hæc illis in excommunicationem hanc non incidere, vt conclusimus supra de iudeis. Ex his apparet nos de Apostatis fidei, non autem religionis, aut ordinis agere, de quibus omnibus egimus in capitu. r. Bullæ. Ad hostes igitur christiani nominis deferre hæc nequeunt, cuiuscunque generis sint. Hostes autem tales ij proprie sunt, qui christianos ob hanc causam tantum, quod christiani sūt, & sic ob christianam religionem odio persequuntur, non autem ij, qui ob aliam causam, vt pote ob iniuriā a Christianis acceptam, aut ob bo-

na ab ipsis occupata, christianorum inimici sunt, hi enim proprie Christiani nominis hostes non dicuntur, atque sic sensit Nauarr. in eodem not. 4. num. 2. 1. versicul. Decimotertio inferitur, ibi, intelligo autem, & num. 10. versic. Secundo. Quare, si ob huiusmodi causas christianos oppugnarent, non autem odio religionis, & non occuparent res christianorum, sed iuste sua repeterent, ad ipsos talia deferentes, in poenam hanc non incidere, quandoquidem mens Canonum, Bullæque est comprimere potentiam hostium christiani nominis, vt dixit Nauarr. in eod. no. 4. num. 13. versic. Septimo inferitur.

6 Heretici demum, qui sunt aut a Clemente octauo huius Bullæ auctore, aut ab alio Romano Pontifice hæretici declarati nominatim, vt habetur in versic. proposito huius Bullæ, sunt hi, ad quos hæc deferri nequeunt, vt Helisabeth asserta Angliæ Regina, quandoquidem ipsa a Pio Quinto nominatim, atque expresse hæretica declarata est in Bulla incip. Regnās in excelsis, lata ann. 1569. Quinto Calen. Martij, Pontificatus sui anno quinto. Quare caueāt christiani Principes, ne ad ipsam prohibita transmittenda curent. Caneant etiam, ne ad subditos eius prædicta deferant, quandoquidem sat ipsi deferre dicuntur, ex quo illi ea tradunt, a quibus cum voler auferre, & contra christianos vti poterit,

terit, etenim & ratione hæc ipsi fauent, quamobrem in hoc capite etiam excommunicantur.

Excipiuntur autem primo, qui ad eos hæreticos hæc deferunt, qui a Sede Apostolica, & ob id a Romano Pontif. expresse nominatimque declarati non sunt, nam Romanus hic Pont. excommunicat solum declaratos per sententiam suam & Sedis Apostolicę, sergō secus, vbi declarati non sunt, inclusio enim vnus, alterius exclusio est. argum. l. cum prætor. ff. de iud. & capitul. non ne. de præsumpt.

Secundo excipiuntur, qui ad hæreticos etiam notorios deferunt, nam Bulla loquitur solum de ijs, qui declarati sunt speciatim, ac nominatim, ergo secus de alijs, qui notorij de facto sunt. Exceptiones tamen hæc duę mihi nõ placent, nec verę etiam sunt, nam esto ob prædictam rationem prohibita delatio non sit, est tamen ob hanc, quod christianę religionis hostes sunt, ad quos etiã prohibitio superiorũ pertinet ob antecedent. ver. Qui ad Saracenos, ibi. Et alios christiani nominis hostes.

Postremo excipiuntur ij, quos in priori regula huius Capituli excepimus. His omnibus iam patet, quinam sint ij, ad quos prohibita hæc deferri nequeunt, iam tertiã partem aggrediamur, in qua prohibita hæc quanam sint, habentur.

Verf. Equos, arma, ferrum, filum ferri, stannum, chalybem, omniaque alia metallorum genera, atque bellica instrumenta, lignamina, canabem, funes tam ex ipso canabe, quam alia quacunque materia, & ipsam materiam, aliaque huiusmodi, quibus christianos, & catholicos impugnant.

S V M M A.

- 1 Equi ad christiani nominis hostes deferri nequeunt, esto pulli sint, debiles empti ab hostibus morbofi, & facti vtilis, non eque.
- 2 Arma equorum, & quibus equi accommodantur, deferri nequeunt.

Hic enumerantur res, quæ ad christiani nominis hostes deferri, transmittive nequeunt, & quoniam numero duodecim sunt, ideo singula sigillatim, ac prius primam explicemus.

- 1 Equos igitur † primum nemo ad christiani nominis hostes ducere, transmittereve potest, vt id

expressum habetur in Bulla, idq; merito, nam cum per ipsam Bullam prohibeantur ea deferri, quibus christiani oppugnari possunt, equi inter animantes ratione carentes aptissimi ad bellum, & ad pugnam sunt, ut experientia rerum magistra docet, unde illud Virg. Bello armantur equi.

Quare nec equi, qui adhuc pulli sunt, duci ad christiani nominis hostes poterunt, nam gradioribus factis contra christianos uti possent, & sic ratio Bullæ locum & in his habet, ergo & dispositio locum habere debet. argumen. capitulum cum dilecta. de confirm. ut il. vel in ut. & l. illud. ff. ad l. Aquil. Itē & verba locum habent, quando quidem pulli equorum equi sunt, & differunt a grandioribus secundum plus, & minus, quod diversam speciem non facit, sicut nec homo senex, & homo infans, ut per se patet.

Nō itidem equi deferri ad eosdem possunt, esto debiles, infirmi, macrive sint, nam fortes, pinguesque fieri possunt, præterea Bulla nō distinguit, ergo nec nos distinguere debemus. argument. leg. de pretio. ff. de public. in rem act.

Tertio duci ad eosdem equi nequeunt empti ab hostibus ipsis morbo si, posteaquam curati sunt, ut dixit Nauar. in Man. c. 27. num. 63. versi. Tertia.

Quarto non itidem equæ, tum

quod equorum nomine & ipse comprehenduntur. argumen. l. i. ff. de verb. sig. tum quod & ad bellum ipsæ aptæ sunt, & alios equos generare possunt. Quare ob id vel minus habiles ad bellum, sed ad sobolem sint commodæ, traduci tamen ad ipsos nequeunt, cuiuscunque generis igitur sint, deferri nequeunt, atque hoc sensu Rebuff. in Prax. benefic. in expositione Bullæ Cœnæ Domini. art. 5. in verb. Equos, & Iacob. de Graff. libro 4. dec. cas. consc. in expositione Bullæ Cœnæ Domini. numero 87.

Postremo nec arma, nec alia necessaria ad equos armandos eo deferri mea sententia queunt, ut frenum, habenæ, sella, seu ephippium, ferra, quibus pedes æquorum munjuntur, cingula, seu fasciæ, quibus ephippium constringitur, & si quid aliud est, quod ad equos armandos requiratur, tum quod prohibitum est, ne equi ad ipsos hostes ducantur, ergo & accessoria prohibita esse existimantur, accessorium enim naturam sui principalis sequitur, ut habetur in cap. vnic. de consecr. Eccl. vel altar. lib. 6. & ca. accessorium. de reg. iur. eodem lib. tum quod Bulla prohibet eo arma deferri, at ea quibus equi induuntur, arma dicuntur, unde illud Virg. Bello armantur equi, tum quod nisi hæc adessent, non admodum ad bellandum equi apti essent, ut per se constat, esto apud Iulium Cæsarem in suis

suis Commentarijs referatur populos quosdā equis sine ephipijs in bello vti, sed vna hirundo non facit ver. argumen. l. nam ad ea. ff. de leg. Adde equos aptissimos esse ad bombardas ferendas, & ad currus vehēdos, equi ergo ad hostes deferri nequeunt, alioquin in excommunicationem hanc incidunt, esto vnum equum tantum deferant, excipio tamen vbi quis equum omnino ineptum ipsis traderet, pro corio tantum habēdo, celsat enim ratio prohibitionis, ergo & prohibitio cessare debet. argum. c. cum cessante. de appell. & l. adigere. S. quamuis. ff. de iur. patron.

Verb. Arma.

S V M M A.

- 1 Arma ad christiani nominis hostes deferri nequeunt.
- 2 Arma sunt instrumenta ad offendendum, defendendumve parata.
- 3 Arma duplicis generis sunt.
- 4 Arma per se triplicis generis sunt.
- 5 Arma per accidens quanam dicantur.
- 6 Ligna deferentes ad hostes, quo vallum construunt in excommunicationem incidunt.
- 7 Terram deferentes ad hostes, quo illa vallum faciant contra christianos, in excommunicationem incidunt.
- 8 Paleas, & ligna deferens ad hostes

quo illis christianorum urbes incendant, in excommunicationem incidit.

- 9 Lapidēs deferens ad christiani nominis hostes, quo turrim contra christianos fabricent, in excommunicationem incidit.
- 10 Gladiolos deferens ad hostes christiani nominis, an in excommunicationem incidat.

1 **H**ic prohibetur, ꝛ ne ad christiani nominis hostes arma deferantur, vt id quoque in Bullæ capite hoc habetur.

2 Arma autem ꝛ huiusmodi quatenus ad rem nostram pertinet, sunt instrumenta ad offendendum, defendendumve parata, vt asseruit Rebuff. in Prax. benefic. in eodem art. 5. in verb. Arma, & Glo. in extranag. copiosus. de iudæ. & Ang. in verb. excommunicatio. 7. num. 59. versic. Primo tamen sciendum est, & Nauarr. in Man. cap. 27. nu. 63. versic. Quarta, & Ang. in verb. excommunicatio. 5. cas. 21. & Armill. in ver. Excommunicatio. 14. & Alfonf. de Viuald. in Explanatione Bullæ Cœnæ Domini. ca. 7. nu. 67.

3 Itē ꝛ duplicis generis sunt, quædam videlicet per se, quædam per accidens. Per se ꝛ rursus triplicis generis sunt. Partim ad offendendum, vt enses, lanceæ, Clauæ ferreæ, arcus forati, vulgo schioppi dicti, bombardæ, arietes, arcus, sagittæ, pilæ ferreæ, lapideæve ad bombardas accommodatæ, vt de mul-